

Interview med mursejlerne om KK's biodiversitetsstrategi og handleplan

Indledning

For det første vil vi gerne sige mange tak for muligheden for at blive hørt. Det sker eller aldrig med det resultat, at der bliver færre og færre af os. Det skyldes at jeres bygninger i dag udgør urbane økosystemer, som ikke har en naturlig ækvivalent. Bygninger er således alene habitat for os i dag, hvor vi ellers for rigtig mange år siden også fandt vore redepladser i klipper og i enkelte tilfælde i ældre træer.

For det andet vil vi derfor også gerne tale på vegne af vores kolleger, som også redepladser *i bygninger* såsom stær, gråspurv, skovspurv og husrødstjert samt kolleger som har redepladser *på bygninger*. Flagermus som f.eks. sydflagermus, skimmelflagermus, dværgflagermus og langøret flagermus gør også brug af bygninger. Det er derfor meget vigtigt at have øje på bygninger som et vigtigt habitat i byerne.

For det tredje siger vi tak til jer for at få lov til at bruge jeres bygninger som redeplads. Til gengæld giver vi jer let tilgængelige naturoplevelser i byen. Vi mursejlere gør himmelen levende og vores lyd er for mange lyden af sommer. Vi kommer tæt på jer og vækker spontan glæde hos jer ved at give jer nogle fantastisk fascinerende oplevelser i luftakrobatik. Vi løfter på den måde naturoplevelsen lige uden for jeres vinduer, hvor der ikke altid er så meget spændende at se på.

For det fjerde har vi en god hukommelse. Vi husker udmærket, at vi blev omtalt 2011 i rapporten "Plads til naturen: Strategi for biologisk mangfoldighed i København", hvor der stod: Mursejlerne *"er måske mere end nogen anden storbyens fugl"* og vurderes til at være *"en uomgængelig del af bynaturen. --- Derfor er det ønskeligt at erstatte tabte redesteder i renoverede eller nedrevne bygninger og tilføje muligheder i nybyggeri ved opsætning af redekasser eller dækplader med hulrum bag"*. Det vakte stor glæde hos os, for nu måtte der vel sættes initiativer i gang for at hjælpe os. Her blev vi meget skuffet, da der intet skete og er sket fra kommunens side i de sidste 11 år bortset fra vores venner i gruppen mursejlerne.dk valgte aktivt at hjælpe os med de redepladser, som vi mangler så meget:

- Intet kommunalt nybyggeri - f.eks. skoler - har givet plads til os, da bygningerne er gjort tætte i klimaet navn uden tanke for os. Vi frygter at denne udvikling fortsætter, med mindre der træffes en konkret beslutning om at tilgodese os ved f.eks. at sørge for indbygning af redesten i facader.
- Ingen renovering af kommunale bygninger har taget hensyn til os ynglede mursejlere, hvorfor vi mistede vore redepladser i klimaet navn - vi opgav derfor helt at yngle resten af vor levetid. Vi frygter, at den udvikling fortsætter med mindre der træffes en konkret beslutning om at tilgodese os ved enten at søge at bevare eventuelle redepladser eller ved at opsætte redekasser som erstatning.

For det femte kan vi jo se, at kommunalt byggeri følger den udvikling, hvor vores habitat bygningerne i stigende grad bliver (energi)renoveret og dermed gjort tætte i klimaet navn. Det medfører en accelererende virkning på nedgangen af vores redepladser uden der er særlig fokus på det. I flere nyudviklede byområder i KK er vi derfor ikke længere en del af bynaturen - f.eks. dele af Amager og havneområderne. Ganske vist ved vi godt, at vores reder er fredet hele året, men dem der bygger kan sagtens bygge alligevel, hvis de ikke ved, at vi yngler i bygningen. Så handler de i god tro. Det er så sjældent, at de tjekker bygningerne for vores redepladser, som ikke er så lette at finde med mindre der afsættes god tid til det året før byggeriet sættes i gang.

Det har betydet, at vi bliver færre og færre og er gået tilbage med ca. 30% over de senere år. Vi mangler simpelthen redepladser! Her skal I huske på, dels at vi altid er meget trofaste mod vores redeplads og ikke blot finder en ny, dels at vi ofte yngler flere tæt på hinanden i en bygning, så vi er flere, der mister redepladser på en gang. Derfor er vi nu rødlistet som næsten truet.

For det sjette vil vi gerne gøre opmærksom på at flere BYG-ERFA erfaringsblade, f.eks. den der anbefaler opsætning af insekt/fuglenet i alt byggeri som standard (da alle fugle og insekter opfattes som skadelige uden nogen nuancer!) er i direkte modstrid med den viden, der forligger om, at energirenovering/nybyggeri sagtens kan gå hånd i hånd med f.eks. fastholdelse/etablering af redepladser til os uden nogen skader på bygningerne. Hvis I vil fokusere på biodiversiteten og hjælpe os er I nødt til at få ændret den praksis så hurtigt som muligt.

For det syvende vil vi gerne gøre opmærksom på, at bæredygtigt byggeri ikke giver redepladser til os - vi er hører helt åbenbart ikke til i deres forståelse af bæredygtighed: Hverken hos DGNB certificeret eller svanemærket byggeri er der ingen hjælp til os. I DGNB regie nævnes mulighederne for os mursejlere kun sporadisk og så der tildeles så få point for at hjælpe os, at det er blevet fravalgt og stadig fravælges i certificerede byggerier: Vi kan ikke finde bare et eneste DGNB certificeret byggeri, hvor der er givet plads til os.

Vi kan se det samme for svanemærket byggeri. Her er der dog er et enkelt eksempel på et byggeri med ny tagboliger, hvor der blev der indbygget redesten i facaden: <http://www.dagensbyggeri.dk/artikel/111898-byggeri-med-plads-til-mursejlere>. Det ved vi kun er skat fordi vores gode venner mursejlerne.dk vidste, at vi ynglede mange i det eksisterende byggeri og derfor var fredet året rundt. Vores venner gik i dialog med bygherren, som heldigvis har gjort alt for at bevare vores redepladser. De hidtil eksisterende certificerede bygninger fremstår derfor i dag også direkte som en del af problemet for udbredelse af habitater for mursejlerne og dermed biodiversiteten, da de ikke er eller bliver en del af løsningen.

For det ottende er det vigtigt at erkende, at I har en stor udfordring, hvis I mener det alvorligt, at I vil hjælpe os og fortsat have glæde af os som som byfugl i KK på længere sigt. I er nødt til at ændre jeres grundlæggende syn på byggeri og se byggeri som en oplagt mulighed for at skabe/bevare redepladser til os. Bygningerne skal I gøre til en del af løsningen på tabet af habitater for os og ikke som nu, hvor de er en del af problemet. Vi er meget glade for især integrerede redekasser i facader, hvor det er muligt, men også specielle redekasser opsat på bygningerne er vi glade for og gør gerne bug af - bare de findes i tilstrækkeligt antal. De vil kunne løfte os som art inden for KK.

For det niende vil vi gerne pege på den certificering som mursejlervenlig kommune, som vores venner mursejlerne.dk har udviklet. Her har Frederiksberg Kommune i september 2021 valgt at blive certificeret som den første mursejlervenlige kommune. Her vil kommunen sikre bedre vilkår for os ved:

- at formidle viden om os og vores værdi for biodiversiteten i byen
- at tilskynde til at bevare vores eksisterende redepladser ved bygningsrenovering
- at øge antallet af vores redepladser i byen, og derved kompensere for de tabte ynglepladser
- at tilskynde til mursejlervenligt byggeri, der giver plads til naturen i arkitekturen
- at sikre gode, pesticidfri levesteder og fødekilder til insekterne - vores føde
- at registrere vores redepladser, så borgerne kan følge udviklingen af populationen.

For det tiende er vi bekymret for nogle former for lyskilder, der påvirker vores føde: Insekter brænder op i de lyskilder, der bliver varme og mangler derfor som føde for os og andre insekter og vores kolleger flagermus har forskellig lystolerance. Derfor er i nødt til at minimere lysforureningen og vedtage en faunavenlig belysningspraksis - både indvendigt i bygningerne og udvendigt i områderne omkring bygningerne - uden at det går ud over sikkerheden ved belysningen: Brug kun lys, hvor der er nødvendigt, minimer lysets varighed og intensitet ved at bruge bevægelsessensorer med velafskærmede varmhvide LED-pærer, undgå belysning over vandret, brug lamper certificeret af Dark Sky Association.

Vi er også bekymret for de mange glasfacader, hvor flere er rene fælder for os fugle og dermed en udfordring for biodiversiteten. I Tyskland dør der ca. 18 mio. fugle hvert år som følge af sammenstød med glasfacader, herhjemme findes der ingen tal. Løsningen er at følge den fuglevenlige standard fra Østrig ONR 191040, at bruge glas med minimal refleksion eller med kuperede overflader. Bygninger med mange glasfacader duer heller ikke som mulige redepladser for os, vi fortrækker bygninger uden glasfacader.

Forslag til biodiversitet i Kbh - Strategi 2022-2050.

Konkrete bemærkninger fra mursejlerne

For det første glæder vi os over, at vi anføres som en ud af 10 fokusarter på s. 37 uden det dog angives, hvad det konkret betyder. I omtalen af os som fokusart mangler desværre helt den mest bæredygtige løsning for os nemlig indbyggede redesten i facaden! I omtalen havde det også været bedre at præcisere, at redekasser til os også gavner også andre fugle som f.eks. stære, mejser og spurve. Vi er ligeledes glade for, at vor kollega gråspurven også er anført som en af de 10 fokusarter. Under initiativer for gråspurven mangler helt, at skabe områder uden bevoksning med mulighed for støvbade, som de bruger til at komme af med eventuelle parasitter.

Vi har kigget forgæves efter bysvalen, som vi desværre kun møder få steder i KK. Det skyldes dels, at deres reder ofte bliver ødelagt af mennesker, der er trætte af ungerne ekskrementer ned ad facaden, dels fordi mange af nutidens byggematerialer er dårlige til at fastholde rederne. Vi ved, at venner af bysvalerne i Bruxelles f.eks. har haft stort held med at vende den udvikling via en målrettet indsats med opsætning af kunstige reder af træbeton. Vores venter bysvalerne har nemlig problemer med at finde steder med mudder, som de bruger til at bygge rederne af.

For det andet er vi også glade for at vi direkte nævnes flere steder:

- s. 12: nævnes vi som klippeart sammen med husrødstjert, der findes blandt de høje bygninger, som udgør "kunstige klipper".
- s. 15 nævnes vi som en af de fugle, der har tilpasset sig "byens hårde bebyggede overflader, bl.a. de mere varmesøgende dyrearter som mursejler, gråspurve og husrødstjert". Vi har dog lidt svært ved at forstå hvorfor vi kaldes varmesøgende, idet vi skulle hilse og sige at der er rimelig koldt inde i bygningerne under en tagsten f.eks.
- s. 35 bliver projekt SOS mursejlerne, som vore venner mursejlerne.dk står bag, brugt som case s.35 under biodiversitet i den grå by: "Der er akut behov for at hjælpe mursejlerne, hvis de skal overleve i byen." Vi kan ikke være mere enige!. Samtidig synes vi at der er noget misvisende, at det kun er et problem for mursejlernes fødekilde at der opsættes insektnet ved tagfoden: Det er faktisk et direkte problem for os at vi ikke får muligheder for redepladser på grund af insektnettet! Se også punkt 6 i indledningen.

Vi havde dog forventet, at en fokusart ville forpligte til langt mere omtale rundt om på relevante steder i strategien, f.eks. vigtigheden i at se på bygninger som en habitat for os og dermed meget vigtig for vores overlevelse i KK. Vi kan se, at der er meget fokus på grønne arealer i forskellig udformning, mens bygninger mange steder slet ikke er nævnt eller ikke nævnt konsekvent, hvad følgende eksempler viser:

- s. 10: Her anføres et mål under tema 2, at ny biodiversitet er systematisk integreret i byplanlægningen og i byudviklingen og i udformningen af bygninger. Sidstnævnte er ikke præciseret og det er derfor uvist, hvad det får af betydning for os. Vi havde gerne set det præciseret, at det drejer sig om både området omkring bygningerne, området på bygningerne og området i bygningerne.
- s. 12: Her anføres det, at alle skoler og institutioner har uderealer, som bidrager til formidling af biodiversitet til børn, samt uderum med flora og fauna. Som vi forstår uderealer og uderum handler det normalt kun om de grønne områder omkring bygninger og derfor ikke om bygningerne som habitat. Vi vil foreslå, at bygningerne specifikt nævnes for at undgå misforståelser.
- s. 11: Mål på tværs af de 4 temaer: Vi kan ikke se nogle mål specifikt for bygninger som habitat, idet der kun nævnes de grønne områder. Vi vil foreslå at bygninger specifikt nævnes.
- s 17: Her er vi helt enige i, at levesteder skal tænkes ind i udviklingen af byen og i byggeriets hårde flader, fx. facader og tagarealer. Desværre kan vi så se klart, at der kun tænkes på planter fordi det anføres at det ofte er nødvendigt at prioritere brug af robuste og hårdføre arter, som kan overleve i byens trængsel, saltning og slid. Vi har brug for redepladser i byggeriets hårde flader og det vil vi foreslå direkte også bliver taget alvorligt her.

- s 20: Her er der tale om den grå by, og her er vi helt enige i, at det handler om at bevare, forbedre og gentænke levesteder for fugle, flagermus og insekter --- i forbindelse med nybyggeri og renovering af eksisterende byggerier. Lige efter anføres der så også øget facadebeplantning som en løsning. Det er rigtigt, at den understøtter dele af biodiversiteten, hvis der vælges hjemmehørende plantearter som f.eks. vedbend, der skaber de bedste levesteder for insekterne, som igen danner føde for os insektædende fugle og flagermus og giver plads til fuglereder til fugle som bygger reder på facaden som f.eks. gråspurv (der ellers normalt er huleruger), rødkælk, gærdesmutte, solsort og måske sangdrossel. Omvendt skal vi lige det pointere, at facadebeplantning ikke er til gavn for os og vore kolleger, der alle yngler inde i bygningerne. Facadebeklædning er her direkte i modstrid med vores behov og vi yngler der aldrig, da en sådan facade kan gemme på vores fjender eller give dem adgang til reden. Vi kræver en hård facade helt fri for beplantning. En sådan facade med indrettede redepladser til os ved jeg, at vores venner mursejlerne.dk har foreslået kaldt en faunavenlig facade.
- s. 25: her anføres det, at det handler om at skabe ny biodiversitet i den grå by med flere flader med biodiversitet og igen nævnes kun facadebeplantninger på bygningssiden og slet ikke facader helt uden beplantning, som vi jo kun bruger. Vi er igen helt glemt og vil derfor foreslå, at beplantningsfri facader også nævnes på lige fod med de beplantede facader.
- s. 27: Som case for grå biodiversitet er brugt Skt. Kjelds Plads, som er et glimrende projekt med fokus på de grønne planter, men desværre for os helt uden initiativer over for byrummet og luften med os som god eksponent. Sådanne eksempler kunne vi pege på mange flere af, hvor vi helt er glemt.
- s. 29: Viden og uddannelse i den grå by: Her omtales der igen udelukkende institutionernes grønne områder. Vi er helt glemt på trods af de oplagte muligheder for at opsætte redekasser netop på skoler så børn og alle besøgende kan opleve os tæt på og på den måde få mere viden og forståelse for biodiversiteten! Vi er glade for, at projekt SOS mursejlerne, hvor vore venner fra mursejlerne.dk står bag, netop har haft fokus på nogle københavnske skoler og opsat 6 redekasser på disse skoler. Dem glæder vi os til at bruge, men vi så også gerne, at de mange skoler i KK uden redekasser mursejlere blev prioriteret højt i strategien - SOS projektet har trods alt ikke kunne nå mere en mindre del af skolerne. Vi foretrækker høje bygninger og her er mange skolerne i KK virkelig gode som habitat for os.

Forslag til handleplan for 2022-2025 - biodiversitet i København.

Her var vi meget spændt på, hvad handleplanen så indeholdt af konkrete indsatser for os som et eksempel på en fokusart. Vi havde set frem til nogle forpligtende indsatser, der ville kunne redde os som ynglefugl i KK. Med strategiens ord: "Der er akut behov for af hjælpe mursejlerne, hvis de skal overleve i byen". Her er vi meget skuffede. En være valgt som fokusart burde forpligte til omtale forpligtende indsatser rundt om i handleplanen på relevante steder. Det kan vi ikke se er sket, og det vil vi kraftigt anbefale ændres i den endelige udgave. Her et par eksempler på, hvad vi mangler:

- s. 4: I handleplan med 2025, hvor der skal skabes by synligt biodiversitet i -- den grå by -- er rigtig godt, men hvordan er uklart. F.eks. skal der kun skal igangsættes en kortlægning af biodiversitet på kommunale arealer og byudviklingsområder, altså kun grønne områder. Bygningerne som habitat er som vi læser det ikke omfattet og det rammer os hårdt: Der er i dag ingen der har overblik over, hvor vi har vores redepladser - det bliver ikke registreret, heller ikke i KK. I andre storbyer i Europa som Wien og Amsterdam, hvor der er fokus på at hjælpe os, er det helt naturligt at registrere vores redepladser. Det er nødvendigt for bl.a. for at kunne holde fredningen af vores reder året rundt i hævd og dermed undgå, at der renoveres/bygges i god tro. Vi havde også gerne set konkrete indsatser overfor de mange boligforeninger og kirker for at hjælpe os med at bevare og udbygge redepladser til os. Vi er jo specielt glade for at bo i højere bygninger. Vi finder os dog også godt til rette i villaområder, som det er gældende for f.eks. Vanløse, hvor der er sat over 100 redekasser op til os - igen på foranledning af mursejlerne.dk.
- s. 5: Biodiversitetsdagsordenen skal kunne opleves og være synlig i byen --- ved f.eks. at udarbejde biodiversitetsprogrammer for forskellige arealtyper og sætte retningen for at få en højere biodiversitet

i særlige kvarterer o. lign. Igen læser vi, at areal typer kun handler om grønne områder og det i bedste fald er uklart, hvad betegnelsen kvarterer dækker. Bygningerne er igen ikke direkte nævnt som betydning for biodiversiteten. Senere gentages det at kortlægge eksisterende natur på mange kommunale arealer og igen intet om kommunale bygninger. Til gengæld anføres det helt rigtigt, at det er af stor betydning at skabe en baseline for Københavns biodiversitet, hvor mursejlerne naturligt hører til. Kursusforløb om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter er presserende for snarest at kunne tage vare på mursejlerne - omend kurser ikke direkte hjælper os.

- s. 7: At bevare og forbedre eksisterende biodiversitet. Her nævnes bygningerne ikke med et ord, bygninger som har stor betydning for habitat for os og vore andre kolleger, som lever i og på bygningerne. Her er opsætning af redekasser i større stil en nødvendig strategi her og nu, hvis vi skal overleve i KK. Det er slet ikke nævnt endsige prioriteret med det resultat, at vores muligheder for at finde redepladser fortsat begrænses år efter år. Vi som er jo udnævnt til en fokusart, men får helt åbenbart ikke nogen betydning her.
- s. 8-9: Indsatsen handler kun om de grønne arealer og ikke om indsatser over for bygningerne som habitat og dermed for os, som yngler i dem.
- s.10: At skabe ny biodiversitet. Her fremføres det rigtigt, at biodiversiteten skal medtænkes i fornyelsen og omdannelsen af byen og at biodiversitet skal integreres i kommunen planlægning og sagsgange -- med byggeriet. Det opfatter vi som en god prioritering af indsatsen og vi synes, det er helt fint med en pulje til fremme af biodiversitet i ØKF/københavns Ejendomme som den vigtigste for os. Midler fra biodiversitetspuljen er den eneste indsats fra KK, som har været til gavn for os men kun på grund af projekt SOS mursejlerne, der er ledet af frivillige i mursejlerne.dk.
- s. 11-12: Her beskrives indsatserne med 2.1 en pulje til biodiversitet, hvor der nævnes kommunale bygge- og renoveringsprojekter, em i eksemplerne er der intet nævnt og bygningerne som habitat for mursejlerne. Med 2.6 foreslås undersøgelse af bl.a. DGNB, hvor KK jo i 2020 som en del af KK's strategi for bæredygtigt byggeri besluttede, at alle kommunens nybyggerier til mere end 20 mio. kr. fremover enten skulle certificeres med Svanemærket eller DGNB Guld - og at almene boliger samt kommunale og almene renoveringer til mere end 20 mio. kr. skulle certificeres med Svanemærket, DGNB Sølv eller tilsvarende. Det finder vi meget tiltrængt, da der ingen hjælp er at hente for os med redepladser (se også vor kommentar til punkt 6 ovenfor) og fordi der i DGNB kun er fokus på biofaktorbegrebet, som ikke omfatter biodiversitet af betydning, som KK også tidligere har erkendt og derfor udviklet videre på det. Med 2.8 er det oplagt at give plejehjemsbeboere mulighed for at opleve os og give dem naturoplevelser med de akrobatiske flyveøvelser, som mange i den alder kan erindre at have set. Med 2.11 synes vi det er oplagt at indføre, at der skal integreres redesten til os i facader i nybyggeri i hver enkelt opgave.
- s. 16: skabelse af frivillige fællesskaber om biodiversitet synes vi er en rigtig god ide. Men med indsats 4.5 nævnes kun udvalgte haver og intet om bygninger med f.eks. redekasser til mursejlere, som er vores behov for at kunne overleve og til gengæld give borgerne unikke flyveoplevelser.